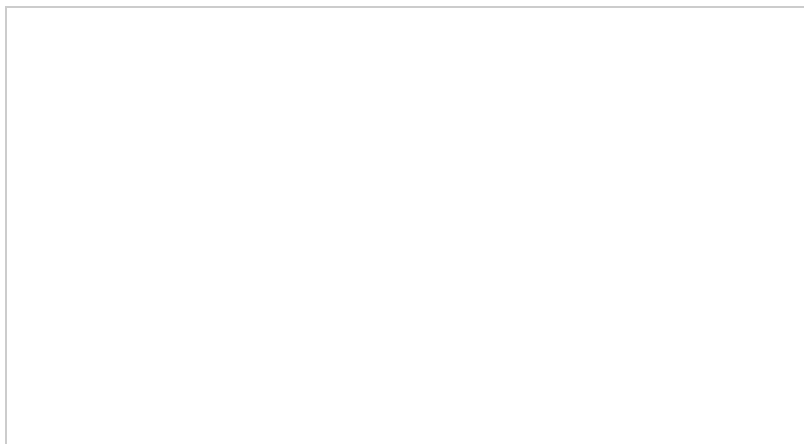

Tontut touhuavat eri puolilla kaupunkia ja eri ammateissa. Tässä nuohoojatonttu.

Wroclaw - Euroopan kulttuuripääkaupunki 2016: Sympaattisten tonttujen kaupunki

22.4.2024 0.00

Euroopan tämänvuotinen kulttuuripääkaupunki, Puolan Wrocław, näyttää olevan varsinainen ”tonttula”.

Satunnainen matkailija törmää ja/tai kompastuu helposti sympaattisiin, pieniin pronssisiin olentoihin katujen varsilla ja talojen seinustoilla.

Tuossa yksi kuorsaa pikkuruudessa vuoteessaan ihan hotellin edustalla, toinen näyttäisi pesevän sukkapyykkää jokirannassa ja kolmas on kiivennyt syyttämään vanhanaikaista kaasulyhtyä sillanpielessä. Yliopiston edustalla silmälasipäinen professoritonttu seuraa silmä kovana opiskelijoiden edesottamuksia ja kapean kujan varrella apean näköinen tonttu istuu pallo jalassaan ristikoiden takana. Mistä tässä on oikein kysymys? Mainostaako Wrocławin kaupunki Euroopan kulttuuripääkaupunkivuottaan tonttujen avulla?

– Ei sentään, nauraa paikallinen matkailualan yrittäjä ja opas **Maciej Wronecki**.

Hän kertoo tonttujen syntyneen vastalauseena painostukselle 1980-luvulla. Solidaarisuus-liike oli silloin vahvimmillaan ja kommunistit pelkäsivät menettävänsä valtansa, joten venäläiset painostivat heitä tekemään jotain. Armeija lähetettiin kaduille ja kaupunkeihin määrättiin ulkonaliikkumiskielto.

– Se oli äärettömän epämiellyttävää aikaa Puolassa, Wronecki huomauttaa.

Vastarintaa huumorin avulla

Joukko nuoria taiteilijoita ja opiskelijoita perustit silloin huumoriin, ironiaan ja satiiriin pohjautuvan ”oranssin” vastarintaliikkeen kommunistien punaisen tunnusvärin vastapainoksi. Mallia otettiin Hollannissa 1960-luvulla syntyneestä Provo-liikkeestä.

– Tai ehkä oranssi johtui vain siitä, että harmaaseen ja synkkään sosialismiin haluttiin tuoda jotain väriä, Wronecki miettii.

Protestit ilmenivät usein seinille töhrittyinä iskulauseina ja solvauksina, joita miliisit yrittivät maalata piiloon. Silloin ihmiset alkoivat piirrellä maalattuihin kohtiin tonttuja. Ne olivat hyvin yksinkertaisia, kuin lasten piirtämiä.

Paikallinen, majuri Fredrikiksi itseään kutsuva mies totesi, että tässähän toistuu Marxin dialektiikka: teesi, antiteesi ja synteesi.

– Teksti ”painukaa helvettiin kommarit” oli teesi ja ylimaalattuna siitä muodostui antiteesi. Synteetiksi sen muutti päälle piirretty tonttu.

Vastarinta sisälsi paljon huumoria, mikä teki sen nujertamisen vaikeaksi.

– Kuvitelkaa miliisiä tappelemassa tontuksi pukeutuneen henkilön kanssa!

Ensimmäinen tonttu vastarintaliikkeen muistoksi

Kuohunta laimeni ja vaimeni vähitellen ja unohtui kymmeneksi vuodeksi, kunnes vuonna 2001 eli tasan 20 vuotta sotatilan alkamisen jälkeen paikallinen sanomalehti sponsoroi Wrocławin keskustaan ensimmäisen tonttupatsaan liikkeen muistoksi.

– Sen jälkeen kaupunki hoksasi, että tonttu edustaa puhtaasti paikallista historiaa. Se ei ole saksalainen sen enempää kuin tšekkiläinen tai itävaltalainenkaan, se on kaupungin omaa historiaa. Ja myös kaupunki alkoi sponsoroida niitä.

Pian se synnytti lumipalloejektin: hotellit, ravintolat ja lukemattomat eri tahot alkoivat hankkia omia tonttujaan. Nyt ilmiötä ei voi enää mikään pysäyttää. Tonttujen lukumäärää ei kukaan tiedä, mutta arvioiden mukaan niitä on ainakin 350.

– Tontusta on siis tullut paikallinen traditio. Ne korostavat kaupungin kodikasta luonnetta. Wrocław kuuluu meille, puolalaisille. Tämä on tonttujen kaupunki, Maciej Wronecki tiivistää.

Teksti ja kuvat: Marja-Liisa Kinturi

Lyhdynsytyttäjätonttu on kiivenyt pylvään päähän.

Ensimmäinen, pulleamuotoinen tonttu pystytettiin vuonna 2001 Kulttuuripääkaupunkivuoden infopisteenä toimivan BarBaran viereen.

Pyykkäritonttu.

Tonttu ovelle kolkuttaa.

Yliopiston professoritonttu.

Tonttu voi joutua myös vankilaan. - Myynnissä on myös hauska kartta, jossa tunnetuimmat tontut (76 kpl) on lueteltu ja sijoitettu oikeille paikoilleen kartalla. Monet niistä edustavat eri ammatteja: joukossa mm. geologi, pankkivirkailija, kauppias, kapteeni, nuohooja, muusikko, jne.